

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้หลักนิติธรรม (The Rule of Law) การกระทำอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เจ้าหน้าที่รัฐจะใช้อำนาจได้เพียงเท่าที่มีการบัญญัติให้อำนาจโดยกฎหมาย ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจทำอะไรๆ ที่อาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ เมื่อกฎหมายกำหนดขอบเขตเช่นใด เจ้าหน้าที่รัฐก็ต้องใช้กฎหมายให้เป็นไปตามขอบเขตนั้น จะใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของรัฐและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น การกระทำที่จำเป็นหรือพอสมควรแก่เหตุตามหลักความได้สัดส่วนจึงนับว่าเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญในการตรวจสอบการกระทำที่ทั้งหลายของรัฐ

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ¹ ภายใต้การคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดดังกล่าว ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการดักจับข้อมูลการสื่อสารของประชาชนจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายบางฉบับได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการดักจับข้อมูลการสื่อสารของประชาชนได้ เช่น มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และมาตรา 14 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เป็นต้น

ขณะเดียวกัน ในทางข้อเท็จจริงผู้กระทำความผิดได้อาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ในการกระทำความผิด โดยมีรูปแบบและวิธีการใน

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. มาตรา 36.

การกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน ยากจะเสาะแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดได้ ถึงแม้ว่าการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้คือการดักฟังโทรศัพท์หรือที่เรียกว่าการสอดแนมการสื่อสาร แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันกลับมิได้บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าถึงพยานหลักฐานใดๆ ด้วยวิธีการสอดแนมข้อมูลการสื่อสารของประชาชนได้ ดังนั้น แม้มีการดักฟังโทรศัพท์ แต่ข้อมูลที่ได้มาดังกล่าวก็นำมาใช้ได้เพียงเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเท่านั้น ไม่อาจนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้ เป็นผลทำให้ในท้ายที่สุด หากไม่สามารถนำพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุนการพิสูจน์ความผิดของจำเลย และศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยในคดีให้แก่จำเลย ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ในทางกลับกัน หากข้อมูลที่ได้มาดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ก็ย่อมทำให้สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... มาตรา 105/1 และมาตรา 105/2 โดยมีหลักการและเหตุผลคือเนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน การกระทำความผิดอาญาบางประเภทซึ่งมีลักษณะเป็นการก่อการร้าย การกระทำอันตรายอย่างรุนแรง หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของประชาชน มักมีรูปแบบหรือวิธีการในการกระทำความผิดที่ซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาอย่างยิ่งในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ เนื่องจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานของภาครัฐยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอหรือไม่สามารถก้าวทันผู้กระทำความผิดได้ โดยในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารเจริญก้าวหน้า ทำให้การกระทำความผิดสามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว และการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงต้องมีการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลใดๆ เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดที่เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีความผิด

ที่มีความซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป พนักงานฝ่ายปกครองผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครอง หรือตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจขึ้นไปแล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อมีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

สำหรับบุคคลที่มีหน้าที่ในการยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ ดังความในร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ข้างต้น อันได้แก่ (1) พนักงานฝ่ายปกครองผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครอง หรือ (2) ตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจขึ้นไปแล้วแต่กรณี หมายถึงบุคคลที่มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้” โดยการสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 17 ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด² และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 9 ที่กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นที่ร้องขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้น จะต้องเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนหรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายนั้น

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอให้มีการพิจารณานั้น มีข้อสังเกตหลายประการได้แก่

ประการแรก ร่างมาตรานี้ยังไม่ให้ความชัดเจนว่าความผิดอาญาฐานใดบ้างที่สามารถนำมาตราการเข้าถึงและได้มาซึ่งการสื่อสารไปบังคับใช้ได้ เนื่องจากมีเพียงกำหนดว่าความผิดที่อาจถูกเข้าถึงและได้มาซึ่งการสื่อสารได้คือ (1) ความผิดต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร (2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา (3) ความผิดที่เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม (4) ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 2 (10).

อนึ่งในปัจจุบัน คดีใดที่เป็นคดีที่มีพิเศษหรือมีความยุ่งยาก ประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของประชาชนอยู่แล้ว เช่น เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ. 2528 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติไพบรณีย์ พ.ศ. 2477 หากมีการกำหนดให้เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจในการเข้าถึงซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนอีก จะมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจที่ซ้ำซ้อนกันหรือไม่ และอาจกลายเป็นว่าทุกคดีเจ้าพนักงานมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของประชาชนได้หมด ขณะเดียวกัน การเข้าถึงข้อมูลซึ่งการสื่อสารนั้น ข้อมูลที่ได้ไปดังกล่าวมิได้จำกัดเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดี แต่เป็นข้อมูลในด้านอื่นด้วย รวมถึงอาจเป็นข้อมูลของบุคคลที่สามที่มิได้มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งหากการดักจับข้อมูลดังกล่าวเป็นเหตุให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่มิได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหลุดรอดสู่สาธารณะชน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ถึงแม้การกำหนดให้มีการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของประชาชนนั้น จะนำมาซึ่งการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของบุคคล แต่ในอีกด้านหนึ่งก็จะกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายจึงจำเป็นต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่ได้จากการดักจับข้อมูลการสื่อสารกับสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนด้วย สำหรับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ถึงแม้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดักจับข้อมูลการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดได้ แต่จะกำหนดประเภทของคดีอย่างเฉพาะเจาะจง มิใช่เป็นการกำหนดตามหมวดไว้อย่างกว้างๆ เช่น ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป นั้น มิได้มีหลักเกณฑ์พิจารณาว่า ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนดังกล่าวมีลักษณะเช่นใด จึงอาจกลายเป็นว่า คดีใดที่มีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้มีการดักจับข้อมูลการสื่อสารได้ทั้งหมด ฉะนั้น การกำหนดประเด็นเรื่องประเภทของคดีอย่างเฉพาะเจาะจง จะส่งผลให้การดักจับข้อมูลการสื่อสารดังกล่าวกระทบถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนน้อยที่สุด

ประการที่สองร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... กำหนดให้ พนักงานฝ่ายปกครองผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจาก

ผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครอง หรือตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับ อนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจขึ้นไปแล้วแต่กรณี ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อมีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารได้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวพบว่า เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีหน้าที่ สืบสวนเห็นควรว่าจะต้องมีการแสวงหาหลักฐานด้วยการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ก็จะทำกรขออนุมัติจากผู้บังคับบัญชาซึ่งถือว่าเป็นการกลั่นกรองดุลยพินิจของ พนักงานสอบสวนด้วยกลไกภายในองค์กร และเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาแล้ว พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนก็จะยื่นคำขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อมีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่ง เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารต่อไป

อนึ่ง การกระทำใดๆของเจ้าพนักงานที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน นั้น นอกจากการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลยพินิจภายในองค์กรอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลเป็นองค์กรตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจนอกองค์กรด้วย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ จากการศึกษาเกี่ยวกับการยื่น ขออนุมัติจากศาลในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของประชาชนก็ดี หรือการขอปิดกั้นการเข้าถึง เว็บไซต์อันส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนก็ดี พบว่า ศาลเป็นเพียงองค์กร เดียวที่จะเป็นองค์กรตรวจสอบและถ่วงดุล โดยจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของเจ้าพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจทั้งหมด เมื่อได้พิจารณาเหตุผลความจำเป็นอย่างเพียงพอแล้ว จึงเท่ากับว่า การกำหนดให้ศาลซึ่งถือเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลภายนอกองค์กรการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่ศาลเพียงองค์กรเดียวอาจมิได้ทำหน้าที่ดังกล่าวอย่างเพียงพอ จึงมี ข้อพิจารณาว่า การกำหนดกลไกการถ่วงดุลการใช้ดุลยพินิจภายนอกองค์กรโดยใช้ศาลเพียงองค์กร เดียว เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ กรณีของประเทศไทยจึงแตกต่างจาก ต่างประเทศที่มักกำหนดให้ องค์กรอัยการเข้ามาตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน อีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงานเข้าถึงข้อมูลการ สื่อสารของประชาชนต่อไป

ประการต่อมา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. โดยมาตรา 105/1 ในการอนุญาตให้เข้าถึงซึ่งข้อมูลการสื่อสาร ศาลจะต้องพิจารณาหลักฐาน ประกอบการพิจารณาอนุญาตให้เข้าถึงและได้มาซึ่งการสื่อสาร โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใด ประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้ (1) มีเหตุอันควรเชื่อว่า

มีการกระทำความผิดหรือจะมีการการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง จากการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว และ (3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้นอกจากนี้ ยังกำหนดให้การยื่นคำขอเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ซึ่งจากการศึกษาข้อบังคับของประธานศาลฎีกาได้กำหนดเกี่ยวกับข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการยื่นคำขอเพื่อขอเข้าถึงและได้มาซึ่งการสื่อสารแล้วพบว่า ยังมีได้มีการกำหนดพยานหลักฐานที่จะยืนยันว่า เครื่องมือการสื่อสารที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงข้อมูลการสื่อสารนั้นเป็นของผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดจริง

ประการสุดท้าย ในการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารของประชาชนนั้น เจ้าหน้าที่ย่อมได้ไปซึ่งข้อมูลต่างๆ ทั้งของผู้ที่สงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและบุคคลที่สาม และข้อมูลดังกล่าวย่อมมีทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

อนึ่ง หากมีกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งการสื่อสารของประชาชนดังกล่าว นำข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกัคดีไปใช้นอกเหนือจากการเอาผิดกับผู้กระทำความผิด ไม่ว่าข้อมูลดังกล่าวจะเป็นของผู้กระทำความผิดหรือเป็นของบุคคลที่สามก็ตามย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องค่าเสียหายจากการละเมิดดังกล่าวได้ ขณะเดียวกันก็มีการกำหนดโทษทางอาญากับเจ้าหน้าที่ที่กระทำการดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วย

ก่อนหน้าที่จะมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. พบว่า เคยมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารในลักษณะเดียวกันมาแล้วในกฎหมายหลายฉบับซึ่งมีผลบังคับเป็นการเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติการสืบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งแต่ละฉบับนอกจากมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลการสื่อสารแล้ว ยังกำหนดอัตราโทษต่อผู้ที่นำข้อมูลที่ได้จากการเข้าถึงดังกล่าวไปเปิดเผยด้วย แต่กฎหมายแต่ละฉบับรวมถึง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีการกำหนดโทษเอาไว้แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน จึงมีข้อพิจารณาว่า การกำหนดอัตราโทษในลักษณะใดจึงจะเป็นการเหมาะสม

จากข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ตาม The Omnibus Crime Control and Safe Street Act 1968 กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐมาตรา 10 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 100 A เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดขอบเขตการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... และกฎหมายต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.2.4 เพื่อศึกษาหาแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหามาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ....ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนอันเป็นเรื่องที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หากไม่มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการกำหนดถึงบทบัญญัติมาตราที่จะนำมาตรการการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารใช้ให้ชัดเจน ทั้งยังควรกำหนดให้องค์กรภายนอกในการกลั่นกรองการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อัยการหนึ่งก่อนยื่นคำขอต่อศาล รวมถึงควรกำหนดให้มีหลักฐานว่าเครื่องมือการ

สื่อสารที่จะถูกเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารนั้นเป็นของผู้ต้องสงสัยจริง ทั้งไม่ควรบัญญัติโทษทางอาญาแก่เจ้าพนักงานที่กระทำการเปิดเผยข้อมูลที่ได้มาจากการใช้มาตรการดังกล่าว แต่ควรนำแนวคิดค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบังคับใช้แทน ก็จะทำให้ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกฎหมายนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ มีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนและแนวคิดเกี่ยวกับหลักความพอสมควรแก่เหตุ แนวคิดตามหลักระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้หลักสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการสอดแนมการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับหลักความพอสมควรแก่เหตุ แนวคิดเกี่ยวกับหลักความพอสมควรแก่เหตุในความสัมพันธ์กับหลักความสมเหตุสมผลศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนตามข้อเสนอในการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 105/1 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจในลักษณะเดียวกัน เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศได้แก่ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จากนั้นนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักนิติธรรมต่อไป

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาทางเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารงานวิจัย คำพิพากษาศาลฎีกา ตำรา บทความ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความเห็นของนักวิชาการเพื่อนำข้อมูลมารวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ให้เกิด

องค์ความรู้ อันนำมาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปรับปรุงข้อเสนอในการเพิ่มเติมบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 105/1 มาตรา 105/2 เกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.6.2 ทำให้ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. และกฎหมายต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.6.4 ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษา ผู้ศึกษาขอให้ความหมายของถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง มาตราการทางกฎหมายในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการสื่อสารของประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังต่อไปนี้

1. เข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูล หมายถึง การกระทำใดๆของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยการใช้เครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใด ลักลอบฟังการสนทนาหรือล่วงรู้ข้อมูลการสื่อสารของบุคคลที่รัฐสันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด กับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์หรือทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสื่อสารนั้นมาใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำความผิด

2. ข้อมูลการสื่อสาร หมายถึง ถ้อยคำ หรือข้อความใดๆ ที่บุคคลซึ่งรัฐสันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สื่อสารหรือส่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือมี

บุคคลอื่นซึ่งสื่อสารหรือส่งมาถึงบุคคลที่รัฐสันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรืออาจเกี่ยวข้องกับ
การกระทำความผิด